

סביבת עבודה בטוחה מחייבת בכל מקום עבודה

מאת עו"ד משה בא גד, היועץ המשפטי, המוסד לבטיחות וגהות

בפסק דין חדשני שניתן באוגוסט 2025 על ידי בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת ארנה לוי), נדונה תביעת פיצויים של כבאי שנפגע בתאונת עבודה בתחנת הכיבוי באילת. המקרה מחדד את גבולות אחריותו של מעסיק בכלל, וגוף ציבורי בפרט, למתן סביבת עבודה בטוחה, ומציב את השאלה עד היכן מתפרסת חובת הזהירות של המעסיק, ומהי תרומתו של העובד לאירוע הנזק.

תיאור האירוע

שעת לילה, נובמבר. כבאי בכוננות הוקפץ בקריאה דחופה לחילוץ לכוד ברכב בתאונת דרכים. במהלך ריצתו הדחופה לכבאית, הכבאי נחבל לאחר שמעד בחצר התחנה שהייתה בשיפוצים במשך תקופה ארוכה. החצר כללה מכסה ביוב בולט ומכוסה חול, מדרגה גבוהה והיעדר תאורה ראויה או גידור.

בית המשפט קבע כי על המעסיק, מוטלת חובת זהירות מושגית וקונקרטית כלפי עובדיה. חובה מוגברת, לאור יחסי עובד-מעביד, להבטיח סביבת עבודה בטוחה, להסיר מפגעים, לדאוג לתאורה ותנאי גישה, ולהתריע על סיכונים ידועים. מעביד חייב לנקוט באמצעים סבירים כדי למנוע מהעובד סכנות מיותרות, במיוחד כאשר תנאי העבודה מחייבים פעולה מיידית בלחץ זמן ועם ציוד כבד. הנתבעת לא פעלה טרם האירוע להסרת המפגעים, לא ביצעה תחקיר לאחר הפגיעה, ולא הציגה אמצעי בטיחות שננקטו. לפיכך נקבע כי היא הפרה את חובתה הן כמעסיקה והן כמחזיקה במקרקעין והפרה את חובת הזהירות המוגברת שלה כלפי התובע.

התחנה הייתה בשיפוצים ממושכים, והמפגעים שנוצרו (כמו מכסה הביוב והמדרגה הבולטת) לא טופלו ולא ננקטו אמצעי זהירות כדי למנוע את הסיכון. בית המשפט הדגיש כי המעבר בחצר לא היה בטוח, והיווה "סיכון לא סביר", במיוחד בנסיבות הדחופות שבהן פעל התובע עם ציוד כבד ומסורבל. פסק הדין מהווה מגדלור של פרשנות והחמרה בנוגע לחובת הזהירות המוגברת של מעסיקים, במיוחד במקומות עבודה בעלי סיכון מובנה הדורשים תגובה מהירה ותנאי לחץ קיצוניים.

קביעת בית המשפט

- "יחסים של עובד ומעביד מטילים על המעביד חובה מוגברת לדאוג לבטיחות עובדיו. בין היתר, נכללת בחובה זו גם החובה לדאוג לסביבת עבודה בטוחה. על המעביד לנקוט אמצעים סבירים כדי למנוע מהעובד סכנות מיותרות, להדריכו וכן להזהירו מפני סכנות קיימות במקום בו מתבצעת העבודה. לכך מצטרפת החובה של המחזיק במקרקעין לדאוג לתקינות ולבטיחות המתקנים המצויים בו, לרבות כל המעברים ודרכי הגישה. על המעביד למנוע סיכונים שניתן לצפות ממעביד סביר שימנע אותם, תוך שימוש באמצעים סבירים." פלוני נ' מדינת ישראל - הרשות הארצית לכבאות והצלה (ת"א 35697-01-19, מחוזי ת"א, כב' השופטת ארנה לוי, 28.8.2025 פורסם בנבו)
- לתופס המקום, כמעסיק וכמחזיק במקרקעין, חלה חובת זהירות מוגברת כלפי עובדיו ולדאוג לסביבת עבודה בטוחה, לתחזק דרכי גישה, להסיר מפגעים ולספק תאורה נאותה.
 - הנתבעת לא נקטה באמצעי בטיחות, לא טיפלה במפגעים ולא ביצעה תחקור לאחר התאונה ובכך הפרה את חובתה.
 - לא יוחס לתובע אשם תורם, שכן פעל על פי הנהלים ובתנאי חירום שהוכתבו על ידי המעסיק.
 - נפסקו לתובע פיצויים בהיקף של מיליוני שקלים בגין הפסדי שכר, פנסיה, זכויות סוציאליות, כאב וסבל והוצאות נוספות.

תובנות משפטיות והפקת לקחים

1. **תחום האחריות של המעסיק רחב** - החובה כוללת לא רק סביבת עבודה פנימית אלא גם חצרות, מעברים ודרכי גישה.
2. **ניהול שיפוצים מחייב בקרה בטיחותית מוגברת** - שיפוץ מתמשך אינו תירוץ להותרת מפגעים. נדרשים אמצעים זמניים כגון שילוט, תאורה וגידור.
3. **חשיבות התחקור והתיעוד** - מחדל באיסוף ראיות ובבירור נסיבות התאונה עשוי לחזק את טענת ההתרשלות. ההכרעה משקפת מגמה עקבית של החמרה עם מעסיקים בהבטחת סביבת עבודה בטוחה.
4. **אי הטלת אשם תורם** - כאשר עובד פועל על פי נוהל חירום, האחריות לסביבה בטוחה מוטלת במלואה על המעסיק.
5. **משמעות כלכלית** - פיצויים בסדרי גודל גבוהים מחייבים כל ארגון להקדים מניעה על פני טיפול בתוצאות.

לסיכום:

פסק הדין מדגיש את החובה הפרואקטיבית של מעסיקים, ובכלל זה בגופים ציבוריים וביטחוניים, אחריות גדולה עוד יותר להבטיח את שלום עובדיהם בסביבת עבודה בטוחה. הפקת לקחים ויישום נהלי בטיחות קפדניים הם תנאי הכרחי להבטחת שלומו של העובד בזמן עבודתו.

